

สนธิ

วิธีต่อศัพท์และอักขระ ให้เนื่องด้วยอักขระ เพื่อย่นอักขระให้น้อยลง เป็นอุปการะในการแต่งฉันทและให้คำพูดสละสลวย เรียกว่าสนธิ แตกต่างจากสมาส ที่ย่นบทมีวิภัตติหลาย ๆ บทให้เป็นบทเดียวกัน การต่อมี ๒ คือ

๑. ต่อศัพท์ที่มีวิภัตติ ให้เนื่องด้วยศัพท์ที่มีวิภัตติ

เช่น	จตุตาโร อิเม	ต่อเข้าเป็น	จตุตาโรเม
	อถ อสุส	ต่อเข้าเป็น	อถสุส
	ตตุร อยั	ต่อเข้าเป็น	ตตุรายั
	ยถิจฉิตัม เอว	ต่อเข้าเป็น	ยถิจฉิตเมว
	เอว อกตุถ	ต่อเข้าเป็น	เอวมกตุถ
	โส อหัม	ต่อเข้าเป็น	สุวามัม
	ปณีนเตน อาหาเรน	ต่อเข้าเป็น	ปณีนเตนาหาเรน
	โหด อาวุโส	ต่อเข้าเป็น	โหดอาวุธ
	เวชเชน อมฺห	ต่อเข้าเป็น	เวชเชนมฺห

๒. ต่อบทสมาส ย่ออักขระให้น้อยลง

เช่น	กต อุปกาโร	ต่อเข้าเป็น	กโตปกาโร
	มาตุ อุปฏฺจานัน	ต่อเข้าเป็น	มาตุปฏฺจานัน
	โลก อคฺค	ต่อเข้าเป็น	โลกคฺค
	จกฺขุ อินฺทฺริยัม	ต่อเข้าเป็น	จกฺขุนฺทฺริยัม
	พหุ อาพาโธ	ต่อเข้าเป็น	พหฺวาพาโธ
	ภิกฺขุณี โฉวาโท	ต่อเข้าเป็น	ภิกฺขุโนวาโท

จกขุ	อายตน์	ต่อเข้าเป็น	จกขุ	วายตน์
พทุธ	อนุสฺสติ	ต่อเข้าเป็น	พทุธ	ธานุสฺสติ
กम्म	อุปนิสฺสโย	ต่อเข้าเป็น	กम्म	อุปนิสฺสโย
พหุ	อุปกาโร	ต่อเข้าเป็น	พหุ	อุปกาโร

การต่ออักขระด้วยอักขระนั้น จัดเป็น ๓ ตามความที่เป็นประธาน
ก่อน คือ

๑. สระสนธิ ต่อสระ

เช่น	ตตฺร	อัย	ต่อเป็น	ตตฺร	ราย
	ยสฺส	อินฺทริย	ต่อเป็น	ยสฺส	อินฺทริย
	จกขุ	อายตน์	ต่อเป็น	จกขุ	วายตน์
	สทฺธา	อิธ	ต่อเป็น	สทฺธิ	ธ
	กโรติ	อิติ	ต่อเป็น	กโรตี	ติ

๒. พยัญชนะสนธิ ต่อพยัญชนะ

เช่น	อิธ	ปโมทติ	ต่อเป็น	อิธ	ปโมทติ
	สาธู		ต่อเป็น	สาหุ	
	กฺลุปโก		ต่อเป็น	กฺลุปโก	
	รตฺติ	จําน	ต่อเป็น	รตฺติ	จําน
	อตฺต	อตฺโต	ต่อเป็น	อตฺต	อตฺโต
	ตสฺมา	อิห	ต่อเป็น	ตสฺมา	อิห

๓. นิคคหิตสนธิ ต่อนิคคหิต

เช่น	ตาส	อห	ต่อเป็น	ตาส	อห
	เอว	โ	ต่อเป็น	เอว	โ
	ธมฺม	จเร	ต่อเป็น	ธมฺม	จเร

เอว์ หิ ต่อเป็น เอวญหิ
ตํ อหํ ต่อเป็น ตมหํ

แบบฝึกหัดท้ายบท

๑. อะไรเรียกว่า สนธิ ?
๒. การต่อมีกี่อย่าง อะไรบ้าง จงยกตัวอย่าง?
๓. สนธิ จัดเป็น ๓ ตามความที่เป็นประธานมีกี่อย่าง อะไรบ้าง?
๔. จตุตาโรเม จัดเป็นสนธิอะไร ตัวยบอย่างไร?
๕. ฌมมญจเร จัดเป็นสนธิอะไร ตัวยบอย่างไร?